

УДК 657

Манукян Ж.С. студентка гр. 071-19-1 ФЕФ

Науковий керівник: Столбченко О.В., к.т.н., доцент кафедри ЦБтаОП

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАХОДІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Досить значна частка виробничого травматизму та професійних захворювань на виробництві стримує економічний розвиток та призводить до значних економічних втрат окремого підприємства. Створення безпечних і нешкідливих умов праці на виробництві безпечних і нешкідливих умов праці на виробництві потребує значного фінансування, яке в певній мірі може запобігти витратам на заходи з охорони праці. Реалізація таких заходів на підприємстві вимагає від системи бухгалтерського обліку як інформаційної системи підприємства формування достовірної та аналітичної інформації про рівень витрат, на забезпечення виконання зобов'язань керівництва з охорони праці.

Проблематика сучасного обліку охорони праці і відповідних процесів з їх забезпечення полягає в тому, що інформація про такі витрати рознесена в процесі обліку по багатьох рахунках і не аналізується, в подальшому зумовлюючи низьку достовірність прогнозування оптимальних витрат з системи охорони праці, планування та контролю стану витрат.

В той самий час, собливістю організаційно-розпорядчої документації з охорони праці є необхідність обов'язкового ознайомлення працівників з її змістом, що відповідає вимогам дотримання трудових прав щодо одержання від роботодавця повної та неупередженої інформації про умови його праці. Так, підприємство повинно розробляти та підтримувати порядок ведення записів щодо охорони праці, включаючи відомості про навчання та інструктаж з питань охорони праці працівників та про результати вивчення системи охорони праці. На підприємстві до такої групи документації з охорони праці належать Положення про систему управління охороною праці; процедурні документи з описом операцій, які оформлюються у визначеній формі; інструктивні документи; записи та інша супутня документація (колективний договір, програма заходів з управління, плани роботи підприємства з питань, суміжних із забезпеченням охорони праці, службові записки, переліки, реєстри, запити та відповіді на них тощо). [1]

Основні джерела фінансування витрат на охорону праці визначені статтею 19 Закону «Про охорону праці», а саме:

– для підприємств незалежно від форм власності або фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, витрати на охорону праці мають становити не менше ніж 0,5% від фонду оплати праці за попередній рік;

– на підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, розмір витрат на охорону праці встановлюється у колективному договорі з урахуванням фінансових можливостей підприємства. [2]

Згідно з П(С)БО 16 "Витрати", витрати підприємства на охорону праці є загальновиробничими витратами. В межах здійснення заходів охорони праці на підприємстві слід виділити групи операцій, в результаті яких відбувається рух товарно-матеріальних цінностей, зокрема, придбання спеціально профілактичного харчування, придбання і видачі засобів індивідуального захисту (далі – ЗІЗ), комплектів спецодягу, їх амортизації тощо. Та, безумовно, ці процеси підкріплені вимогами Кодексу законів України про Працю, Законом України «Про охорону праці», а специфіка їх обліку має відповідати стандартам бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Нижче приведена таблиця в формі журналу господарського обліку на прикладі ситуації придбання та видачі підприємством одиниць спецодягу для працівників.

Таблиця 1

Облік операцій придбання і видачі спецодягу

№	Зміст господарської інформації	Кореспонденція		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1.	Оприбутковано отримані від постачальника 10 курток без урахування ПДВ	153	631	4000,00
2.	Нараховано податковий кредит з ПДВ згідно з податковою накладною, наданою постачальником	641	631	800,00
3.	Перераховано постачальнику за куртки	631	311	4800,00
4.	Видано працівнику куртку	112	153	400,00
5.	Нараховано амортизацію куртки	23	132	400,00
6.	Списання куртки, що була вилучена в працівника в процесі видачі нової	132	112	400,00

Іншою групою операцій на підприємстві в межах здійснення заходів з охорони праці є забезпечення робітників сіквально-профілактичним харчуванням, або ж спецхарчуванням. Так, у статті 166 Кодексу законів про Працю йдеться, що на роботах зі шкідливими умовами праці працівникам видаються безплатно за встановленими нормами молоко або інші рівноцінні харчові продукти, а на роботах з особливо шкідливими умовами праці – лікувально-профілактичне харчування. [3]

У бухгалтерському обліку вартість продуктів спецхарчування належить до запасів, які обліковують відповідно до П(С)БО 9 «Запаси»; на підприємстві має бути організований контроль за їх придбанням і видачею, проведення оперативного обліку руху таких запасів у кількісному виразі.

На прикладі нижче буде приведена таблиця в форму журналу господарського обліку на прикладі ситуації придбання та видачі підприємством спецхарчування для працівників.

Таблиця 2

Облік операцій придбання і видачі спецхарчування

№	Зміст господарської інформації	Кореспонденція		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1.	Сплачено аванс постачальнику за молоко	371	311	1200,00
2.	Оприбутковано молоко	209	631	1000,00
3.	Нараховано податковий кредит з ПДВ згідно з податковою накладною, наданою постачальником	641	631	200,00
4.	Зараховується сума авансу, який був сплачений раніше	631	371	1200,00
5.	Списується частина (50%) придбаного молока, яка була видана працівникам у складі спецхарчування	23	209	500,00

З метою обліку відповідних витрат підприємства та визначення об'єктів обліку відповідних операцій слід закріпити в наказі про облікову політику список об'єктів витрат на здійснення заходів з охорони праці з урахуванням саме економічного змісту операції, а також особливостей майна, що використовується для виконання заходів з охорони праці, і джерел їх фінансування.

В основу такого переліку має бути покладена певна класифікація заходів з охорони праці та напрямів її впливу на життя і здоров'я працівників (що дозволить

окреслити об'єкти обліку операцій, пов'язаних з охороною праці), з метою удосконалення системи їх організаційно-документального забезпечення та відображення в обліку і звітності.

Варта уваги також соціальна відповідальність суб'єктів господарювання, що є перспективною саме в розрізі забезпечення ефективності розвитку економіки в умовах пандемії Covid-19. При цьому відчутним засобом регулювання та контролю заходів з охорони праці на підприємствах є бухгалтерський облік, який забезпечує вибір оптимального варіанту інвестування. Таким чином, наприклад, рекомендується обліковувати:

- антисептики та засоби індивідуального захисту як запаси, на субрахунку 209 «Інші матеріали»;

- термометри безконтактної дії (пірметри) як необоротний актив (якщо його вартість не перевищує суму критерію розмежування основних засобів і необоротних активів, відповідно до облікової політики підприємства) на рахунку 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи»

- тестування працівників на предмет інфікування Covid-19, а саме витрати на тестування, включаються до витрат періоду на рахунку 949 «Інші витрати операційної діяльності» [2]

Перелік посилань

1. Методика бухгалтерського обліку заходів охорони праці та їх оподаткування / Шиманська К.В. / ВІСНИК ЖДТУ. СЕРІЯ: Економічні науки / Житомирський державний технологічний університет / 2012. № 3 (61) – С.198-202 – ISSN 1728-4236.
2. Облік і оподаткування заходів з охорони праці на підприємствах в умовах пандемії Covid-19 / Лугова О.І, Бабенко А.В, Петрова І.А / Економіка та суспільство / Випуск # 22 / 2020 – УДК 657.47:331.45. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-18>
3. Спецхарчування - складова охорони праці. Ганна Бикова [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://dtkk.com.ua/show/1cid03493.html#>